

Does a Yeshiva Bachur have to FIGHT as a Solider in WAR?

A] Do you close your Gemara to do a Mitzva?/Is it "Bittul Torah"?

מסכת מועד קטן דף ט עמוד א'-ב: אמר ליה [רש"י] לבריה: בני אדם הללו [ר' יונתן בן אחימי] ור' יהושע בן לוי [ר' יוסף] אנשים של צורה הם (רש"י-כלומר חכמים). זיל גביהון דליברכוך (go to them so they can give you a Beracha). אזל. אשכחינהו דקא רמו קראי אהדדי. כתיב:

"פּלס מעגל רגלך וכל דרכיך יכנו"			"רש"י בפירוש-כלומר: שקול מצות ועיין בהן, איזו מצוה גדולה, ועשה הגדולה <i>Prioritize/Triage Mitzvo</i>	
רש"י בכת"י- "אורח חיים"=תורה, "פן תפּלס"=שהיא קודמת לכל דבר שאי אפשר לעשותה: פּלס ועושה מצוה פן תתבטל	רש"י בפירוש-דמשמנו: כל מצוה שצבא לידך עשה אותה, בין גדולה בין קטנה, ואל תניח קטנה מפני הגדולה <i>Don't Prioritize- First come First serve</i>	→ ←	רש"י בכתב יד- אם באתה מצוה לידך, חשוב אי זה מהן עושה: אי לעשות את מצוה או לישב ולעסוק בתורה	

לא קשיא:

כאן - במצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים רש"י בפירוש- אל תפּלס, אל תצבא לידך, בין גדולה בין קטנה - עשה.	כאן - במצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים, רש"י בפירוש- "תפּלס"פּלס מעגל רגלך, שתעשה אתה הגדולה, וחבריך יעשו קטנה.
---	--

הדר יתבי וקא מבעי להו: כתיב:

וּכְתִיב וְכָל חַפְצֵיכֶם לֹא יִשּׁוּ בָהּ - דאפילו חפצי שמים לא ישוו בה [רש"י]-למצבול מצוה ועוסק בתלמוד תורה].	"ויקרה היא מפנינים וכל חפצך לא ישוו בה" [רש"י]-שתבטל כל חפצך צביל שתעסוק בתורה], הא חפצי שמים - ישוו בה [רש"י]- כלומר, שאם יש לך לעסוק במצוה - תבטל תלמוד תורה, ועסוק במצוה].
---	---

כאן במצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים, כאן - במצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים.

תלמוד ירושלמי ברכות א/ב

רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי -כגון אנו שעוסקים בתלמוד תורה אפילו לקרית שמע אין אנו מפסיקין.	רבי יוחנן אמרה על גרמיה - כגון אנו שאין אנו עוסקים בתלמוד תורה אפילו לתפלה אנו מפסיקין.
---	--

... ולא מודה רשב"י שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב? ולית ליה לרשב"י הלמד על מנת לעשות ולא הלמד שלא לעשות? שהלמד שלא לעשות נוח לו שלא נברא? וא"ר יוחנן הלמד שלא לעשות נוח לו אילו נהפכה שילייתו על פניו ולא יצא לעולם? טעמיה דרשב"י זה שינון וזה שינון ואין מבטל שינון מפני שינון.

מסכת מגילה דף ג עמוד א'-"ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא והנה איש עמד לנגדו"... אמר לו: אמש בטלתם תמיד של בין הערבים, ועכשיו בטלתם תלמוד תורה!

רש"י -... שהוא לילה, היה לכם לעסוק בתורה, שהרי אינכם נלחמים בלילה.

רש"י (עירובין דף סג עמוד ב' ד"ה 'ויחי בהיות יהושע')... ועכשיו שחשיכה אתם מבטלים תלמוד תורה, לפי שהיו עסוקים במלחמה ביום לא היה להן עת לעסוק בתורה אלא בלילה,

B] Always Doesn't or At times does?

רמב"ם (הלכות תלמוד תורה ג'ז) היה לפניו עשיית מצוה ותלמוד תורה: אם אפשר למצוה להעשות ע"י אחרים לא יפסיק תלמודו, ואם לאו יעשה המצוה ויחזור לתלמודו

המאירי [מ"ק שם ע"ב ב'ז] אף על פי שאמרו "העוסק במצוה פטור מן המצוה", אין תלמוד תורה בכלל זה אלא מי שהיה עוסק בתורה ואירעה מצוה לידו: אם אפשר לאותה מצוה על ידי אחרים אין לו לבטל עליה... ואם אי אפשר לו על ידי אחרים... או שהיא מצוה המוטלת על גופו כגון לולב ושופר וכבוד אב ואם וקבורת מת מצוה במקום שאין לו קוברים ודומיהם המצוה קודמת ומבטל תלמוד תורה כדי לקיימה ואינו מפקיע חיובה מעליו בקיום מצות תלמוד תורה אפי' מצוה קלה. ואף על פי ש"העוסק במצוה פטור מן המצוה" לא נאמר כן בתלמוד תורה, הואיל ועקרה לידיעת קיום שאר מצות מבטלין אותה בשביל כל מצוה שאי אפשר לקיימה על ידי אחרים.	הרמב"ם [אישות ט"ו/ב-ד] האיש מצווה על פריה ורביה... מבין שבע עשרה, וכיון שעברו עשרים שנה ולא נשא אשה הרי זה עובר ומבטל מצות עשה, ואם היה עוסק בתורה וטרוד בה והיה מתירא מלישא אשה כדי שלא יטרח במזונות ויבטל מן התורה הרי זה מותר להתאחר , שהעוסק במצוה פטור מן המצוה וכל שכן בתלמוד תורה.
---	---

Does the above Apply to **שבת לוי** and **תלמידי חכמים** in a **מצוה**?

משנה מסכת סוטה ח/ג-ו ואלו שאינן חוזרין... אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט

מסכת סוטה דף י עמוד א' - אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה",

שם בגיליון בשם ה'ערוך: "וכל שכן תלמידי חכמים".

קרבן אורה [שם מ"ד עמוד ב'] דבמלחמת מצוה הכל יוצאין, ואפילו תלמידי חכמים צריכין ליבטל מלימודן".

ירושלמי מסכת סוטה ח/י-מ מלחמת חובה כגון דאתיין אינון עלינן. כתיב [מלכים א טו כב] והמלך אסא

השמיע את כל יהוד' אין נקי. מהו אין נקי. ר' סימון ורבינן רבי סימון אין נקי לביתו שעה אחת ורבינן

אמרין לית רבי בריבי [פני משה- אפילו רבן בן רבן יצא].

מסכת סוטה דף י עמוד א' דרש רבא: מפני מה נענש אסא? מפני שעשה אנגריא בתלמידי חכמים,

שנאמר: "והמלך אסא השמיע את כל יהודה".

מהרש"א [חדושי אגדות, סוטה דף י עמוד א] מפני מה נענש אסא מפני שעשה אנגריא בת"ח... אף על גב דבמלחמת

מצוה אמרינן בס"פ משוח מלחמה "הכל יוצאין אפילו חתן מחדרו" כו' הכא לאו מלחמת מצוה היה.

Does the Rambam Believe that the above Applies to **שבת לוי** and **תלמידי חכמים**?

רמב"ם [שמיטה ויובל י"ג/י"ב-ג] ולמה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל...? מפני שהובדל לעבוד את י"י לשרתו ולהורות דרכיו הישרים... שנאמר "ויראו משפטך ליעקב ותורתך לישראל". לפיכך הובדלו מדרכי העולם: לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נוחלין ... אלא הם חיל השם שנאמר ברך י"י חילו, והוא ברוך הוא זוכה להם שנאמר אני חלקך ונחלתך. ולא שבת לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם	רמב"ם [מלכים ח'ז] המחזיר את גרושתו, והמאיר אשה האסורה עליו, כגון אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתניה לישראל, בת ישראל לממזר ולנתין, אינו חוזר. רמב"ם [שמיטה ויובל י"ג/י"א] כל שבת לוי מוזהרין שלא ינחלו בארץ כנען, וכן הן
--	---

<p>מוזהרין שלא יטלו חלק בניזה בשעה שכובשין את הערים... (י"א) אבל שאר כל הארצות שכובש מלך ממלכי ישראל: הרי הכהנים והלויים באותן הארצות ובביתן ככל ישראל.</p>	<p>אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני יי לשרתו ולעובדו לדעה את יי והלך ישר כמו שעשהו האלהים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה ייי חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעה"ז דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללויים, הרי דוד עליו השלום אומר "ייי מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי"</p>
---	---

הסברי הרמב"ם

<p>הרב נחום רבינוביץ (פירוש יד פשוטה שם)-אלא ברור שאילו היתה דעתו שאין הלויים יוצאים למלחמה כלל, היה אומר: לא עורכין מלחמה, ולא יותר. מה פשר הביטוי "עורכין מלחמה כישראל"? כוונתו כאן להגיד לנאמר בהלכה הקודמת... כאן בא להסביר למה בנחלת הארץ המובטחת, אין דינם כישראל אע"פ שאף הם יוצאים עם אחיהם לכבוש את הארץ. ההבדל הוא בזה. ישראל עורכים מלחמה כדי לנחול את הארץ... מה שאין כן שבט לוי-אף שגם עורכים מלחמה, אינם כשאר ישראל, שהרי הם אינם נוחלים את הארץ ואינם זוכים לעצמן בכוח גופם. ולמה נשתנה דינם משאר אחיהם? מפני שהם חיל ה' והם הם המורים לעם...</p>	<p>הראי"ה קוק [שבת הארץ] י"ג/י"ב]-ונראה: שאע"פ שאין שבט לוי עורכין מלחמה היינו לעשות מלחמה פרטית, כמו שאפשר שיזדמן ששבט אחד עושה מלחמה בשביל ההתנחלות שלו שימצא לו בזה¹, אבל כשכל ישראל יוצאין למלחמה מחוייבים גם הם לצאת ומלחמה של כלל ישראל, זאת היא גם כן עבודת ד' שכל מי שהוא מיוחד יותר לעבודת ד' הוא שייך לה יותר משאר כל העם.</p>	<p>חידושי הגרי"ז [סטנסיל, מהגרי"ד זצ"ל, רשימות תלמידים, סוטה דף מג עמוד א]-הרמב"ם... ד"המארס אשה האסורה לו כגון אלמנה לכה"ג גרושה וחלוצה לכה"ד וכו' אינו חוזר", ומבו' דכהנים יוצאים למלחמה, והכא איירי במלחמת הרשות, דבמלחמת מצוה הרי כולם היו יוצאים, כמבואר במתני' להלן מ"ד ע"ב ד"הכל יוצאין אפי' חתן מחדרו וכלה מחופתה", וע"כ מבו' דהכהנים יוצאים אף במלחמת הרשות! וכבר תמהו האחרונים מכאן על מש"כ הרמב"ם בפ"ג משמיטה ויובל ה"ב דשבט לוי לא עורכין מלחמה כשאר ישראל... "הרי דהכהנים לא היו יוצאים למלחמה... וצ"ע? ונראה לומר בזה, דמש"כ הר"מ דשבט לוי "לא עורכין מלחמה כשאר ישראל" אין הכוונה שהם מופקעים כלל מיציאה למלחמה, דנראה דהיכא שצריכין להם בשעת המלחמה גם הם היו יוצאים, וכל עיקר כוונת הר"מ הוא שאין מוציאין אותן לכתחילה ליכנס למלחמה כשאר כל ישראל, כיון שהם חיל ה' והובדלו לעבוד את ה' ולשרתו ולהורות דרכי ה' ומשפטיו, אך בודאי אם יהיו צריכים לכהנים בעריכת המלחמה גם הם היו יוצאים. וא"כ לק"מ מש"כ הר"מ דכה"ג שקידש אלמנה וכה"ד שקידש גרושה אינם חוזרים מעורכי המלחמה, כיון דבאמת אינם מופקעים כלל מיציאה למלחמה...</p>
---	--	--

Did Beni Levi and Talmidei Chachamim Go Out to War?

שמות י"ז/ט, י"ג: ויאמר משה אל-יהושה בחר-לנו אנשים ויצא הלחם בעמלק... ויחלש יהושה את-עמלק ואת-עמו לפי-קרבו:

¹ **רמב"ם** [תרומות א/ב]-ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא הארצות שכובש אותן מלך ישראל או שופט או נביא מדעת רוב ישראל וזה הוא הנקרא כיבוש רבים, אבל יחיד מישראל או משפחה או שבט שהלכו וכבשו לעצמן מקום אפילו מן הארץ שניתנה לאברהם אינו נקרא ארץ ישראל כדי שיהגו בו כל המצות.

הרמב"ם [שמות י"ט/ז] והטעם שצוה משה את יהושע להלחם בעמלק, בעבור שיתפלל הוא בנשיאות כפים על ראש הגבעה, ועלה שם כדי שיראה את ישראל הנלחמים וישים עינו עליהם לטובה, וגם הם יראו אותו פורש כפיו השמימה ומרבה בתפלה ויבטחו בו ויוסיפו אומץ וגבורה:

ספרי [במדבר פרשת מטות פייסקא קנז] - "לכל מטות ישראל תשלחו לצבא": להביא את שבטו של לוי

What is a Milchemet Mitzva Today?

רמב"ם [מלכים ה/א] - אין המלך נלחם תחלה אלא מלחמת מצוה. ואי זו היא מלחמת מצוה? זו מלחמת

שבעה עממים, ומלחמת עמלק, ועזרת ישראל מיד צר שבא עליהם.

מאירי [סוטה מ"ב] - כל מלחמה שמלכי ישראל או מנהיגיהם נלחמים עם אויביהם הן מלחמת מצוה, כגון

מלחמת שבעה עממין ומלחמת עמלק ומלחמה עם כל צר הבא עליהם להשחית נחלתם.

הרב הרצוג [שו"ת היכל יצחק אורח חיים סימן לא] - אבל לדעתי מאבק זה שלנו, יש לו דין מלחמת מצוה, (מאחר

שהאו"מ נתנו לנו חלק מארץ ישראל, ואם לא נתגונן כראוי נפסיד חלילה הזדמנות זו, וגם לא יהא לנו

עוד מקלט מוכן לאחינו שבגולה במקרה של צרה, ר"ל, ודי לנו בנסיין האחרון, וד"ל, וגם אם נפסיד

הזדמנות זו, זה יביא ח"ו המוני ישראל לידי יאוש ויגרום ח"ו בהמשך הזמן ביטול דת קדשנו ברוב האומה

וטמיעה והתבוללות, ודי לחכם שכמותו)

שו"ת ציצ' אליעזר [טו/ב/טז] - המלחמה העכשוית פה בארצנו הקדושה היא לדעת הרמב"ם מלחמת מצוה, כי

מצוה עלינו בכל הדורות לא להניח את הארץ ביד זולתנו, ובהלחם האומות ההם עמנו נצטוינו להרגם.

שם [ז/מח, קוני' אורחות המשפטים פרק יב] - שלפי המצב העכשוי שהמדינה נמצאת בו, שזה עתה יצאה כמעט

מחיתוליה והיא מוקפת מסביב אויבים מושבעים הרוצים לבלעותה חלילה, מוטלת חובה מיוחדת של

החלצו חושים, למהר לעלות ארצה ולבוא לעזרת ישראל מיד צר הבא עליהם, שנובע מחיוב של מלחמת

מצוה, כנפסק ברמב"ם ה' מלכים פרק ה' ה"א, וכל כוח עולה מאורגן וגם בלתי מאורגן מסייע לכך

מבחינת מה במישרין או בעקיפין, כמובן.

שו"ת יביע אומר [חו"מ י"ז/נראה] שהסכמת הצבור לבחירת ממשלה, יש לה דין מלכות...ומכל שכן שאין

איסור בזה אם נהרגים בשעת מלחמה להציל החטופים, דהוי מלחמת מצוה.

Do Talmidei Chachamim Need Protection?

מסכת בבא בתרא דף ח' עמוד א' - ואמר ר' אסי אמר ר' יוחנן הכל לפסי העיר ואפילו מיתמי אבל רבנן

לא, דרבנן לא צריכי נטירותא.

שולחן ערוך [יו"ד רמ"ג/ב] - אבל דבר שהוא צריך לשמירת העיר, כגון חומות העיר ומגדלותיה ושכר השומרים,

לא היו חייבין לתת להם כלום, שאין צריכין שמירה, שתורתן שמירתם.

שולחן ערוך [חו"מ קס"ג/ד] - כל הדברים הצריכים לשמירת העיר, לוקחים מכל אנשי העיר, ואפילו מהיתומים,

חוץ מתלמידי חכמים, שאין ת"ח צריכים שמירה, שתורתן משמרתן.

חידושי החתם סופר [ב"ב שם ד"ה "מנדה"] - דעד כאן לא קפטרו רבנן אלא ממס וחומה, שהם מצד גלות ישראל... אבל שמירה כדרך שמלכות נשמרים ממלכויות אחרות גם תלמיד-חכם חייב, כדמוכח ממרדכי (ב"ב פ"א סי' תע"ה)

דמייתי מירושלמי (אולי צ"ל: מירושלים) ושיירי לשכה. עי"ש. וקשה, הרי תלמידי חכמים נותנים מחצית השקל!
אלא ע"כ חומות העיר ממלחמת מלכויות גם תלמידי חכמים חייבים...

חשוקי חמד [מסכת בבא מציעא דף קח עמוד א] - **מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א** [זצ"ל] העיר, דכל מה שת"ח פטורים, היינו כשעדיין לא באה מכת הגניבות, שאז תורתם תגן שלא יפגעו, אבל כשהמכה החלה, והגנבים השתלטו על המקום ומכירים כל מבאותיו, אין סומכין על הנס וחייבים להשתתף.

Epilogue

שופטים ה/כ"ג-אָוֹרוּ מְרוֹז אָמַר מְלָאךְ יְקָוֶק אָרוּ אָרוּ יִשְׁבֵּיהַּ כִּי לֹא-בָאוּ לְעִזְרַת יְקָוֶק לְעִזְרַת יְקָוֶק
בְּגִבּוֹרִים

חזון איש [או"ח, מועד, הלכות עירובין, ליקוטין, סימן קי"ד/ו, אות ג' ד"ה נראה דהא דתנן] - נראה דהא דתנן דבמלחמת מצוה "אפ' חתן מחדרו" = לא איירי בזמן שצריכין לעזרתם לנצחון המלחמה, דזה פשיטא, דבשביל פיקוח נפש והצלת העם כולם חייבין. אלא אפ' בזמן שאין צורך אלא למספר מסוים [וכן היו רוב מלחמותיהם שלא היה מקום לחיל הצבא הלוחמים אלא למספר מסוים] היה רשות ליקח חתן מחדרו, שאין להחזרים שום זכות במלחמת מצוה, וכן במלחמת רשות, אינן פטורין אלא בזמן שאין נצחון ישראל תלוי בהם שמספר הצבא שצורך בהן יש בלעדן, אבל אם יש צורך בהן חייבין לבוא לעזרת אחיהם.